

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Ruska ofenziva.

Bitka pri Kustoci.

Ob petdesetletnici.

Dne 24. junija je petdeseta obletnica slavne bitke pri Kustoci. Tega dne leta 1866 je bil naš stari sovražnik Italijan od avstrijskih cesarskih čet — stoječih pod vrhovnim poveljstvom feldmaršala nadvojvode Albrehta, odločilno tepen. Tudi v tej vojski so se slovenski vojaki izredno odlikovali po svoji hrabrosti in pogumnosti. Vse to nas nagiba, da se spominjamo tega dne, ki pomeni za nas veselje in slavo, za Italijane pa, s katerimi smo zopet v vojski, strah in sramota.

Dva sovražnika sta vstala leta 1866 proti Avstriji, na severu Prusija, na jugu Italija. Prusija je iskala prilike, da premaga Avstrijo, jo potisne iz Nemčije in se potem sama postavi na čelo Nemčije, Italija pa je bila lačna naših dežel in je za to rada podala roko pruskemu ministru Bismarcku, ki je z veliko lokavostjo in spretnostjo pripravil to vojsko. Naš cesar je moral vsled tega svojo vojno razdeliti, in se braniti na Češkem proti Prusom, na Beneškem zoper Lahe; proti pruski vojni je dal za poveljnika generala Benedeka, vojni na Beneškem pa nadvojvodo Albrehta, ki se je že slavno bojeval ravno na italijanskih bojiščih. Najvažnejši svetovalec Albrehtov je bil general John.

Dne 20. junija nam je napovedal italijanski kralj vojsko. Nadvojvoda Albreht je imel vsega skupaj k večjemu 95.458 mož, njegov nasprotnik kralj Viktor Emanuel 200.000 mož. Za to se je moral nadvojvoda Albreht opirati na trdnjave Verono, Legnago, Mantovo in Peskiero, če je hotel zavrniti sovražnika, kajti prijeti si ga ni smel upati. Laški kralj je svoje čete razdelil v dva voja; z glavno vojsko je hotel sam prestopiti reko Minčo in prijeti Avstrijce ob Adizi; drugi voj pod generalom Caldinijem pa je stal ob spodnjem Padu, da bi ga prestopil ter prijel Avstrijce od leve strani; tako bi avstrijsko vojsko potisnili v kot med tistimi štirimi trdnjavami ter jo ujeli kakor miš v past. Nadvojvoda Albreht je pustil

ob spodnjem Padu proti Caldinijevim četam samo en polk huzarjev in en lovski bataljon, a vso drugo vojsko je zbral med Verono in Pastrengo ter udaril na sovražnika. Razvili so se hudi boji, v katerih so se kakor danes posebno odlikovali slovenski in hrvatski vojaki. Z zavzetjem Kustoce je bila bitka dne 24. junija odločena v našo korist. Sovražnik se je moral umakniti čez reko Minčo, naši pa so ostali kot zmagovalci na bojišču.

Lahi so se potem poskusili svojo srečo na morju, a tudi tam so jo skupili pri Visu, kjer jih je naklestil admiral Tegetthoff. Od istega časa so nam dali mir do lanskega leta.

Ob petdesetletnici bitke pri Kustoci nas navdaja globoka hvaležnost napram Bogu, ki nam je pomagal do zmage in napram našim vojakom, med njimi posebno našim slovenskim rojakom. Bog je hotel, da se ob tej petdesetletnici zopet nahajamo v vojski z Italijani, ki so nam skozi 30 let hlinili prijateljstvo in zvestobo, a nas lani, ko smo bili skoraj od vseh strani obdani od sovražnikov, naenkrat zahrbtno napadli z vso vojno silo. Leto dni smo se Italijanov samo branili, tako so zahtevali zmage. Letos sredi maja pa smo jih začeli tudi sami napadati in klestiti. Vojna sreča nas je privedla že preko mej na ozemlje italijanskega kralja.

Ob spominu na kustoško bitko nimamo bolj vroče želje, nego da Bog tudi v tej vojski nakloni Avstriji kmalu Kustoco — odločilno zmago nad Lahi in drugimi našimi sovražniki!

Ali naj kupujemo ali prodajamo.

„Hrvatski Lloyd“ je priobčil pod tem naslovom članek, ki ga tudi našim naročnikom priporočamo v pazno čitanje:

Nikdar še niso bili ljudje, bodisi trgovci, bodisi zasebniki, tako neodločni, kakor so v sedanjem času. Za nepremičnine, premičnine, živež se dosega tako velike cene, o kakoršnih poprej niti sanjali nismo, zato pa se mnogokdo vprašuje: ali ni prišel že

čas, da se ti predmeti prodajo. Takim je res težko dati kak nasvet, ker danes v resnici ne more nikdo vedeti, kako se bodo razmere po vojni razvijale, in kako dolgo bo sploh trajala ta vojna.

Izvemo, da mnogi posestniki prodajajo ali nameravajo prodati svoja zemljišča, ker jim gotovi ljudje govore, da po vojni pade cena vsled pomanjkanja delavnih sil ter da se bo prodajalo mnogo zemlje, ker ne bo moči, ki bi jo obdelovale. Temu nasprotno pa trde drugi, da bo vsled splošne druginje, ki tudi po vojni ne bo mogla hkratu prenehati, zemlja še nadalje draga in še dražja, nego je danes.

Istotako so mnogi v dvomih, ali naj bi razno blago sedaj prodajali, ali naj bi je pridržali za lastno porabo. Mnogi so s prodaje mnogo zaslužili ter prihajajo do sklepa, da bi še več zaslužili, ako sploh ne bi bili prodali, ampak pridržali in se le pozneje prodali. Na drugi strani pa zopet ni izključeno, da v kakem predmetu naenkrat nastane preobrat, ali da se izenača sklone mir, vsled česar bi kako blago zelo padlo v ceni in bi lepi dobički izbegnili.

Zemljiščnim posestnikom se mora svetovati na vsak način, naj ne prodajajo svoje posesti, ker jih je sedanj čas dobro poučil, koliko je vredna zemlja, a pridelki zemljiške posesti ne morejo nikdar izgubiti svoje vrednosti. Naša inteligenca naj bi narod odvrčala od prodajanja posesti.

Glede hiš in premičnin je težko svetovati. To mora vsakdo sam vedeti, kake so njegove razmere in ali bi kazalo prodajati sedaj. Lepo je sicer, ako dobivaš iz svoje posesti lepe dohodke, ali vprašanje je, kaj storimo z dobljenim denarjem? V denarnih zavodih se danes dobiva male obresti, a pri prodaji hiš in poslopij, ki so nosila 5—6 od 100, se gotovo ni šlo za tem, da bi vlagali denar po 3% ali 4 od sto. Tako nastaja težko vprašanje, kaj naj storimo z gotovino, in mnoga prihajajo do izhodne točke s tem, da kupujejo nepremičnine ali blago. Seveda niso nepremičnine in blago danes po ceni in se mora plačevati za nje veliko večja cena, tako da se v resnici ne ve, kaj je danes primernejše: ali da kupujemo, ali pa da prodajamo? Po našem mnenju niso ugodne velike izpremembe pri nepremičninah po mestih, ker se s tem vrednost objektov vsled pretiranih cen in stroškov goni v visočino, kar bodo siromašnejši sloji jako občutili.

Prodajali naj bi samo tisti, ki jim današnji položaj donaša rešitev iz prejšnjih neugodnih razmer,

LISTEK.

Česen in čebula.

Česen in čebula prihajata zopet v veljavo. Prenapete, v vsaki dišavi nevarnost sluteče duše so napravile gonjo na ti dve stari kuhinjski zeli, ki sta sloveli že pri Egipčanih kot jed in zdravilo, ki sta bili toliko stoletij človeštvu znani in priljubljeni. Ali branilci se oglašajo in povdarjajo: delavci, ki so zidali Keopsovo piramido, so snedli cele vozove česna in čebule. Marsikateri delavec je krepek in zdrav ob kruhu in čebuli. Zidje, ki so bežali iz Egipta, so pogrešali poleg loncev mesa tudi vencev čebule; žilav in zdrav židovski narod je še danes prijatelj česnovih in čebulnih glav.

Plinij je pripisoval česnu pomoč zoper 61 boleznih, čebuli zoper 21 boleznih. Že Egipčani so vedeli, da vleče čebula bolezen nase, da brani česen kužnih bolezni; kjer je ležal okužen bolnik, so devali že takrat razrezano čebulo na tla in so to ponavljali vsakih šest ur, na vrat so si navešali vence česna. In še danes je kmetu najbolj znano razkužilo česen; v nsta ga dene, ko gre k bolniku ali kadar gre v kako strupeno močvirje; česna se naje, kadar čuti, da se pase kaj po želođu in krvi. Indijance se naje če-

sna in gre brez strahu med moskite, tudi naši komarji se ne lotijo s česnom namazane kože. Če zaide glista v želodec, je najboljša pomoč, da poješ kolikor mogoče česna, potem si pečiše glista izhoda. Za kašelj slovi sok čebule s sladkorjem, za gliste, zlatenico, vodenico, zabasane vetrove, pokvarjen želodec, opešano prebavljanje, blaznost je česen staro zdravilo. Česen pomaga za zobobol, če ga deneš v votli zob ali če ga navežeš zunaj na lice. Česnovno olje prežene trganje.

Otroku, ki ima pljučnico, devljejo na Angleškem pečenega česna na prsi: če ne more otrok spati ali če ima živčne krče, mu navežejo na prsi in na noge stolčnega česnovega listja. Angleški zdravnik pripoveduje, da je ozdravil vnetje sapnika z zunanjim mazanjem in notranjim uživanjem česnovega olja. Pečena čebula je star lek za zanohtnice, ulesa in grče. Za oslovski kašelj devajo na Škotskem v pepelu pečene čebule na prsi, za pljučnico pokrijejo prsi s toplo, v pepelu pečeno čebulo in navežejo tudi na roke in noge pečene čebule. Nemški znanstven list prinaša poročilo zdravnika, da je ozdravila bolnica, ki je že skoraj umirala vsled hude pljučnice, ko so ji dali obkladke tople pečene čebule.

Ako teče kri iz nosa, naveži na zatilnik polovico čebule, drugo polovico drži pod nos. Ako se dviga želodec, razreži čebulo in drži pod vsako ramo 1 polovico. Za hud krč utiraj želodec in trebuh s čebu-

lo. Ako se zapira voda, za krče v mehuru, deni tople obkladke v pepelu pečene čebule; ko se ohladi prvi obkladek, deni novega, dokler ne mine bolečina. Po komarjevem in po čebulinem piku se namaži s slaninim čebulnim sokom, na kurje oko naveži v jesihu namočene čebule, ozeblina maži s čebulo.

Bajonet.

V sedANJI vojski je neštetokrat prišlo do boja na bajonet. Bajonet je vojaku razen krogla najvažnejše orožje. Znamenit ruski poveljnik 18. stoletja je celo rekel: „Naboj je norec, bajonet pa zanesljiv mož.“ To je deloma res, kajti nastavljen bajonet ne zgreši nikoli svojega cilja, med tem ko ga krogla le malokrat zadene.

Ime je dobil bajonet od mesta Bayone v podnožju Pirenejev na Francoskem. Domnevalo se je, da so si tam izmislili bajonet v prvotni obliki, toda bolj verjetno se zdi, da so to orožje sprejeli Nizozemci od Malajcev, ki so imeli navado natikati svoje nože na lesene droge. Po vzorcu tega bodala je počasi nastal francoski trozrezn in četverozrezn bajonet, ki so ga od začetka rabili za brambo proti naskoku konjenice. Še le leta 1640 so ga upeljali za vse pešce. V 18. in okrog polovice 19. stoletja je bil bajonet zakriviljen, tja se je moglo iz puške streljati. Ob enemu je postal